

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA

Straipsnių rinkinys

ISSN 2335-8017

Leidinių sudarė:

KU Rekreacijos ir turizmo katedros lekt. Jurgita Raišutienė

Straipsnių rinkinio mokslinio komiteto nariai:

Prof. dr. Diana Šaparnienė

Prof. dr. Ramūnas Povilanskas

Dr. Mindaugas Brazauskas

Straipsnių rinkinyje publikuojami straipsniai, kuriuose įvairių rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomųjų tyrimų rezultatai, rekreacijos ir turizmo plėtros aktualijų, tendencijų ir perspektyvų palyginamosios analizės Lietuvoje bei užsienio šalyse.

Straipsniai recenzuoti.

Straipsnių autoriai atsako už pateikiamą medžiagą.

2019 06 19. Apimtis 87 psl. Tiražas 50 egz.

TURINYS

LIETUVOS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRŲ (TIC) INTERNETINĖ RINKODARA

Lekt. Jurgita Raišutienė, Asta Jautakytė **4-17**

FIZIŠKAI AKTYVIŲ TURIZMO KELIONIŲ RINKINIŲ PASIŪLA IR PAKLAUSA LIETUVOJE

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Laura Piešinaitė **18-32**

NACIONALINĖS VANDENS TURIZMO TRASOS PRITAIKYMAS VIEŠIESIEMS POREIKIAMS: NERIES UPĖS ATVEJIS

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Greta Pielikytė **33-48**

LIETUVOS JŪRŲ MUZIEJAUS RINKODAROS YPATUMAI

Lekt. Jurgita Raišutienė, Edvinas Grabauskas **49-62**

„ACTIVE TRIPS“ E-RINKODAROS GALIMYBIŲ ATVEJO STUDIJA

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Ieva Serapinaitė **63-75**

ORNITOLOGINIO TURIZMO PLĖTRA ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

Lekt. Jurgita Raišutienė, Gabrielė Strelčiūnaitė **76-87**

FIZIŠKAI AKTYVIŲ TURIZMO KELIONIŲ RINKINIŲ PASIŪLOS IR PAKLAUSOS ANALIZĖ LIETUVOJE

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Laura Piešinaitė

Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Rekreacijos ir turizmo katedra
edgaras.vaskaitis@gmail.com ; l.piesinaite@gmail.com

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojama fiziškai aktyvių kelionių, jų rinkinių pasiūla ir paklausa Lietuvoje. Pagrindžiamas tyrimo aktualumas, pateikiama problematika, išsikeliamas pagrindinis tikslas, uždaviniai, tyrimo objektas, tyrimo metodologija bei apibendrinami gauti tyrimo rezultatai.

Analizuojama aktyvaus turizmo samprata ir jos ypatumai, fiziškai aktyvių kelionių rinkinių samprata bei sudarymo eiga, apžvelgiami turizmo ištekliai, kurie yra reikalingi fiziškai aktyvaus turizmo srities plėtrai, aptariami turizmo pasiūlos ir paklausos teoriniai aspektai. Atliekamas kelionių organizatorių internetinių svetainių, teikiamų paslaugų analizė bei struktūruotas ekspertinis interviu.

Apibendrinant gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad fiziškai aktyvios turizmo kelionės Lietuvoje yra pirminėje stadijoje ir žengia pirmuosius žingsnius Lietuvos turizmo sferoje. Fiziškai aktyvias turizmo keliones Lietuvoje teikia labai maža dalis kelionių organizatorių, o Lietuvoje esantys gamtiniai turizmo ištekliai, infrastruktūra nėra naudojama ir pritaikyta fiziškai aktyvaus turizmo plėtrai, taip pat trūksta informavimo bei koordinavimo iš valdžios pusės.

Raktiniai žodžiai: Fiziškai aktyvus turizmas, fiziškai aktyvaus turizmo kelionių rinkinys, fizinis aktyvumas.

IVADAS

Aktualumas. Boniface, Cooper atsižvelgdamas į vykstančius visuomenės pasikeitimus išskiria esminius šiuolaikinio turistų bruožus. Šiuolaikiniai turistai turi daug daugiau patirties, todėl keliones lygina su kitomis kelionėmis, tampa reiklesni, tikisi kokybiškesnių paslaugų kelionės metu, nuolat ieško naujų neatrastų pasaulio vietų, renkasi įvairias pramogas ir aktyviai leidžia laisvalaikį (Baležentis, Žuromskaitė, 2012). Galima daryti prielaidą, kad besikeičiančios turizmo tendencijos netolimoje ateityje lems naujų keliavimo kryptų bei rūšių populiarumą. Šiandieninėje visuomenėje aktyvus turizmas apima daugelį turizmo rūšių, kaip nuotykių, ekstremalus, laisvalaikio ir pramogų turizmas, kuriame vyrauja fizinis žmonių aktyvumas, o skirtingose turizmo rūšyse jis yra naudojamas skirtingais pajėgumais. Pasaulio turizmo organizacija (2014) teigia, kad nuotykių turizmas yra viena iš sparčiausiai augančių turizmo kategorijų, nes ekonominio vystymosi stadijose skirtingos pasaulio šalys dažniau teikia pirmenybę nuotykinio turizmo rinkos augimui pripažindami ekologinę, kultūrinę ir ekonominę turizmo vertę. Vertinant dabartinę visuomenę ir pasaulines turizmo tendencijas galima daryti prielaidą, kad ne tik nuotykių turizmas yra auganti rūšis, bet ir fizinis aktyvumas, kurio turistai ieško, kad galėtų patirti naujus įspūdžius bei emocijas, gauti autentiškos patirties. Pasaulinės turizmo tendencijos leidžia suprasti, kad fiziškai aktyvus turizmas ateityje išaugs, o turistai savo įprastines keliones stengsis pakeisti į fiziškai aktyvias keliones.

Lietuvoje turizmo veiklą vykdo nemaža dalis kelionių organizatorių, tačiau daugelis atvykstantiems bei vietiniams šalies turistams siūlo įprastus turizmo kelionių rinkinius, o tik nedidelė dalis Lietuvos kelionių organizatorių teikia fiziškai aktyvų turizmą siūlydami kelionių rinkinius, kurių metu turistai gali patirti naujų emocijų, susipažįstant su Lietuvos gamta ar kultūra naudojant fizines jėgas. *Lietuvos turizmo rinkodaros 2016-2020 m. strategijoje*

teigiama, kad aktyvios turizmo kelionės sulauks vis didėjančio populiarumo, didės šios turizmo rūšies infrastruktūros poreikis, todėl galima daryti prielaidą, kad tai galėtų būti nauja niša plėtojant fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje. Populiarėjančios turizmo rūšys, kaip fiziškai aktyvus turizmas leidžia kurti naujus turizmo produktus, orientuotus į tikslines, potencialių klientų grupes, tačiau norint pasiekti tinkamų rezultatų, būtini išsamūs tyrimai, kurie atskleistų šalies turistinį potencialą bei leistų identifikuoti potencialias turistų grupes (Baležentis, Žuromskaitė, 2012.).

Problematika. Šiomis dienomis turizmo sektoriuje fiziškai aktyvus turizmas populiarėja ir diktuoja naujas turizmo tendencijas visame pasaulyje. Laura's French (2015) teigimu, pasaulyje nuo 2009- 2013 m. aktyvaus turizmo sektorius išaugo **65 proc.**, o Yash Doshi & Debojyoti Das (2018) teigimu, nuo 2017-2023 m. užregistruotas **17,4 proc.** augimas šiame sektoriuje. Nepaisant to, kad fiziškai aktyvus turizmas populiarėja, nėra aiški fiziškai aktyvaus turizmo situacija, fiziškai aktyvių kelionių rinkinių pasiūla ir paklausa Lietuvoje.

Tikslas- atlikus teorinės medžiagos, internetinių duomenų analizę, išsiaiškinti esamą fiziškai aktyvių kelionių rinkinių pasiūlos ir paklausos situaciją Lietuvoje bei pateikti rekomendacijas fiziškai aktyvaus turizmo optimizavimo galimybėms.

Objektas- fiziškai aktyvūs turizmo kelionių rinkiniai Lietuvoje.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti aktyvaus turizmo sampratą ir išskirti jo klasifikavimą turizmo kontekste;
2. Apžvelgti fiziškai aktyvaus turizmo kelionių rinkinių sampratą bei sudarymo eigą;
3. Išnagrinėti Lietuvos kelionių organizatorių aktyvaus turizmo rinkinių pasiūla ir paklausą;
4. Įvertinti Lietuvos išteklius bei jų pritaikymą fiziškai aktyviems turizmo kelionių rinkiniams;
5. Pasiūlyti fiziškai aktyvaus turizmo kelionių rinkinių plėtros galimybes Lietuvoje.

Metodai: mokslinės literatūros, straipsnių, publikacijų apžvalga bei analizė; dokumentų turinio analizė; situacijos analizė; kokybinis struktūruotas ekspertų interviu.

Esminės sąvokos: Fizinis aktyvumas- Kūno judesiai, reikalaujantys energijos sąnaudų ir atliekami skeleto raumenų (Pasaulio sveikatos organizacija (2018)). **Fiziškai aktyvūs turizmo kelionių rinkiniai-** iš anksto už tam tikrą kainą parengtas ir parduodamas turizmo paslaugų rinkinys, kuris reikalauja fizinių jėgų, pasiruošimo arba didesnės energijos suvartojimo bei kurį sudaro ne mažiau kaip dvi paslaugos arba aktyvios pramogos, kurios taip pat reikalauja fizinių jėgų, kūno judesių. **Organizuota turistinė kelionė/ kelionių rinkiniai-** iš anksto už tam tikrą kainą parengtas ir parduodamas (arba siūlomas įsigyti) turizmo paslaugų rinkinys, kurį sudaro ne mažiau kaip dvi paslaugos (transporto, apgyvendinimo ar kitos), o jų trukmė yra daugiau kaip 24 valandos (Valstybinis turizmo departamentas, terminų žodynas, 2009).

Fiziškai aktyvaus turizmo sampratos teorinis pagrindimas

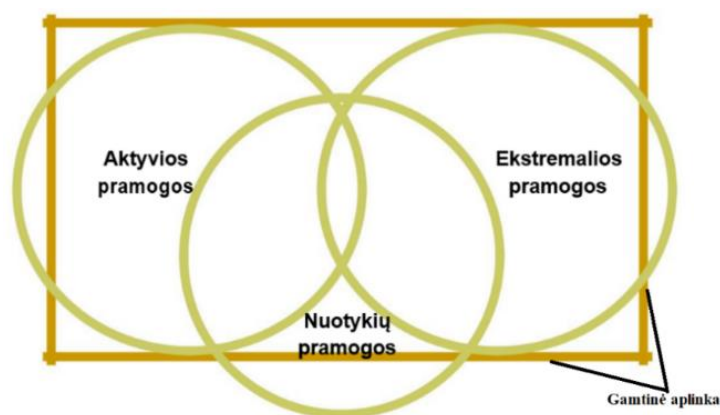
Fiziškai aktyvaus turizmo samprata, klasifikavimas ir ypatumai. Mokslinėje literatūroje nėra vieningo apibrėžimo, apibrėžiančio fiziškai aktyvaus turizmo sąvoką. Skirtingi šaltiniai (Lietuvos turizmo plėtros programa, Klaipėdos miesto strategija, Tarptautinė aktyvaus turizmo organizacija) bei autoriai (A. Armaitienė, J. Stulpinaitė) skirtingai aprašo aktyvaus turizmo sąvoką. Galima išskirti pagrindinius raktinius žodžius, kurie apibudina aktyvųjį turizmą, tai fizinė jėga, keliavimas gamtinėje aplinkoje (žr. 1 lentelę).

Aktyvaus turizmo terminai

Autorius/ šaltinis, metai	Apibrėžimas
Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 m. programa	Dviračių, vandens, pėsčiųjų, ir kt. keliavimas gamtinėje aplinkoje, panaudojant savo fizines ir dvasines jėgas ar turint tikslą jas atgauti.
A. Armaitienė, (2009) „Turizmo terminų žodynas“	Keliavimas naudojant savo fizines ir dvasines jėgas.
Klaipėdos miesto turizmo rinkodaros ir komunikacijos 2016-2020 m. strategija	(Dviračių, vandens, pėsčiųjų, kitoks) keliavimas gamtinėje aplinkoje, naudojantis savo fizinėmis ir dvasinėmis jėgomis ar siekiant jas atgauti.
Stulpinaitė J. (2012) „Turizmo pagrindai“	Keliavimas gamtinėje aplinkoje pėsčiomis, dviračiais, slidėmis, valtimis, kopiant į kalnus ir kitaip, panaudojant savo fizines ir dvasines jėgas ar turint tikslą jas atgauti.
International Organization Active Tourism, 2002	Nauja kelionių filosofija, apimanti nuotykių, ekoturizmo ir kultūrinius kelionių aspektus.

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis nurodytais autoriais, šaltiniais

Analizuojant fiziškai aktyvaus turizmo sąvoką mokslinėje užsienio literatūroje susiduriama su terminologijos problema. Sąvoka „active“ (liet. aktyvus) sutinkama retai arba suvokiama skirtingai nei Lietuvoje. Užsienio kalboje dažniausiai naudojamos tokios sąvokos kaip „adventure“ (liet. nuotykių) arba „extreme“ (liet. ekstremumas). Analizuojant lietuvišką terminą „aktyvus“ būtina išanalizuoti ir gretutines turizmo rūšis, kaip nuotykių, ekstremalus, sportinis, ekologinis, laisvalaikio pramogų turizmas, kurios siejasi tarpusavyje aktyviomis pramogomis bei turizmo paslaugų rinkiniais. Gretutinės turizmo rūšys gali būti priskiriamos prie fizikai aktyvaus turizmo, tačiau tai visiškai atskiros turizmo rūšys. Atskira turizmo rūšis reikalauja skirtingo fizinio, dvasinio pasirengimo, sudėtingumo lygio: vienos yra ypač ekstremalios, kupinos adrenalino, o kitos- turi tik ekstremalių turizmo motyvų, komponentų: pramogų ar momentinio ekstremalaus pojūčio pramogos metu (žr. 1 pav.).

1 pav. Nuotykinio, ekstremalaus, aktyvaus turizmo sąsajos

Šaltinis: E. Vaškaitis, 2012

Remiantis E. Vaškaičio (2012) nacionalinės mokslinės – praktinės konferencijos medžiaga matyti, kad fiziškai aktyvus turizmas glaudžiai susijęs su nuotykių bei ekstremalumu vykstančiu gamtinėje aplinkoje. Turizmo rūšių susikirtimas skirtingose vietose atneša ir skirtingus potyrius kelionė metu. Lengviausia potyrių sąjunga- susijungus aktyviam bei nuotykiniam turizmui, kurio metu turistai gali patirti lengvų, fizinio pajėgumo nereikalaujančių

nuotykių pramogų. Ekstremalioms pramogoms susikirtus tiek su nuotykiškais, tiek su aktyviomis veiklomis galima tikėtis ekstremalesnių pojūčių, išsiskiriančio adrenalino pojūčio, neretai reikalingas ir specialus fizinis pasirengimas.

Teigiama, kad, žmonių gyvenime fizinis aktyvumas kasmet mažėja dėl motorizuoto transporto naudojimo, naujausių technologijų. Analizuojant fiziškai aktyvaus turizmo kelionių rinkinius, būtina išanalizuoti ir fizinio aktyvumo sampratą bei svarbą. Dėl skirtingų veiklos sričių, dažnio, trukmės ar intensyvumo, fizinis aktyvumas gali būti integruotas į skirtingas veiklas, pavyzdžiui darbo, sporto srityse, namų ruošos darbuose, laisvalaikyje, ar aktyviose kelionėse. Autorė L. Radzevičienė (2016) pažymi, kad dalis visuomenės dažniau tampa fiziškai aktyvesni, nes dalyvauja visuomeninėse, fizinį aktyvumą propaguojančiuose judėjimuose, aktyviai bei savarankiškai užsiima fizine veikla, propaguoja sveikesnį gyvenimo būdą, keliauja.

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad populiarėjantis fiziškai aktyvus turizmas suteikia palankias sąlygas išsaugoti fizinį aktyvumą kartu gaunant naujų potyrių ir emocijų kelionių metu.

Kelionių rinkinių sampratos ypatumai. Skirtingi šaltiniai ir autoriai (LR Turizmo įstatymas; A. Armaitienė; Tarybos direktyva dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų Jakučiūnaitė-Kubertavičienė) kelionių rinkinius apibūdina panašiai, pakeisdami sakinio struktūrą, todėl leidžia suprasti, kad kelionės rinkinio sąvoka daugeliui autorių bei šaltinių yra suprantami vienodai. Remiantis naujausiu LR Turizmo įstatymu (2019) galima teigti, kad turizmo paslaugų rinkinio sąvoka „*Tai pačiai kelionei ar toms pačioms atostogoms išigyjamos bent dviejų skirtingų rūšių turizmo paslaugos, kurios nėra organizuota turistinė kelionė ir dėl kurių sudaromos atskiros sutartys su skirtingais turizmo paslaugų teikėjais*“ tiksliausia, kuri yra įteisinta įstatyminėje bazėje. Apibendrinant, kelionių organizavimas (kelionių rinkinių parengimas) yra gana ilgas ir daug darbo reikalaujantis procesas apimantis įvairias veiklos sritis: 1. Rinkos tyrimai; 2. Kelionės maršruto ir paslaugų paketo parengimas; 3. Sutarčių sudarymas; 4. Kainų nustatymas; 5. Užsakymai; 6. Bukletų ir kitų reklaminių informacinių leidinių spausdinimas ir platinimas; 7. Rėmimas; 8. Darbas su turistais kelionės metu (Grecevičius, Armaitienė (2002) „Turizmas“). Norint sėkmingai dirbti, būtina planuoti kelionių organizavimo veiklą. Kelionių rinkinius apjungia skirtingos veiklos sritys, vietovių paslaugos bei produktai, kurių pasiūla skatina keliauti, o kelionių metu keliautojų poreikiai bei lūkesčiai yra patenkinti.

Esminiai turizmo ištekliai plėtojant fiziškai aktyvaus turizmo paslaugas. Fiziškai aktyvus turizmas be turizmo išteklių neįmanomas. Fiziškai aktyviam turizmui labiausiai reikalingi yra gamtiniai ištekliai, kur skirtingi autoriai (Svetikienė (2011), Baležentis, Žuromskaitė (2012)) skirtingai klasifikuoja.

2 LENTELĖ

Gamtiniai turizmo ištekliai

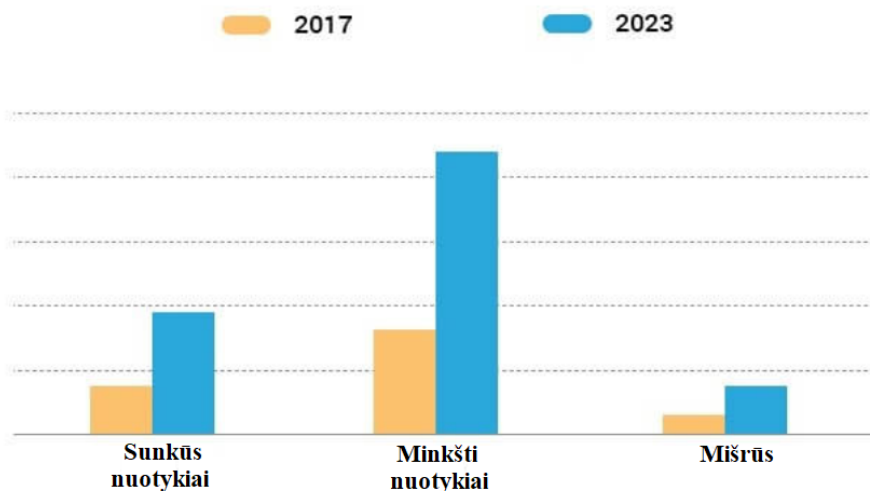
Svetikienė, 2011	Baležentis, Žuromskaitė, 2012
<ul style="list-style-type: none"> • Vandens telkiniai ir jų pakrantės; <ul style="list-style-type: none"> • Augmenija ir fauna; • Rekreaciniai miškai; • Nacionaliniai parkai; • Kiti kraštovaizdžiai 	<ul style="list-style-type: none"> • Žemės paviršius; <ul style="list-style-type: none"> • Atmosfera; • Hidrosfera; • Flora; Fauna; • Kraštovaizdis

Šaltinis: Sudaryta autorių, remiantis nurodytais šaltiniais

Dažniausiai aktyvaus turizmo rūšys ekstremalus, nuotykių, sportinis ar ekologinis turizmas vyskta gamtinėje aplinkoje ir naudojami gamtiniai turizmo resursai ar ištekliai, kurie suteikia

galimybę pajusti adrenaliną, nuotykius bei emocijas per gamtinius išteklius. Antriniai turizmo ištekliai, taip pat neatsiejama aktyvaus turizmo sudedamoji dalis, o ypač struktūriniai, antriniai turizmo ištekliai. Visi turizmo reikmėms pritaikyti ištekliai, o ypač infrastruktūra yra begalo svarbi fiziškai aktyvaus turizmo rūšiai bei turistams, nes didelę reikšmę turi naudojama įranga bei infrastruktūra, kuri suteikia kelionėms kokybę, palengvina keliavimo būdą. Apibendrinant galima teigti, kad fiziškai aktyvių turizmo kelionių rinkinių kūrime svarbu atsižvelgti į vietovės turizmo išteklius, kurie gali turėti teigiamos arba neigiamos įtakos vystomai turizmo rūšiai ir diktuoti ar toje vietovėje fiziškai aktyvus turizmas įmanomas ar ne.

Fiziškai aktyvaus turizmo pasiūlos ir paklausos teoriniai aspektai. Šiuolaikiniame globaliame pasaulyje, tradiciniai kelionių organizatoriai vis dažniau prisitaiko prie pokyčių turizmo rinkoje ir siūlo naujus turizmo produktus (*Lietuvos turizmo rinkodaros 2016-2020 metų strategija*). Tradiciniai pažintiniai turistiniai kelionių rinkiniai iš lėto praranda savo rinkos dalį, o sveikatingumo, medicinos, aktyvus, švietėjiškas turizmas įgauna didesnę paklausą (*Lietuvos turizmo rinkodaros 2016–2020 metų strategija*). Allied Market Research (2019) išskiria pagrindinius nuotykių turizmo rinkos segmentus, kurie yra skirstomi pagal kategorijas, kurios numatomos ateities perspektyvose. Pagal tipą (žr.1 pav.)

1 pav. Pasaulinė nuotykių turizmo rinka pagal rinką

*Šaltinis: Allied Market Research, 2019

Matoma, kad minkštasis segmentas dominuos nuotykių turizmo rinkoje ateityje, o minkšti nuotyčiai pavyzdžiui, stovyklavimas, plaukimas baidarėmis, žvejyba, žygiai, orientacinės varžybos (remiantis Pasaulio turizmo organizacijos duomenimis (2014)) bus populiarios tarp turistų pasirinkimo.

Analizuojant fiziškai aktyvaus turizmo pasiūlą ar paklausą verta atkreipti dėmesį į Adventure Travel Trade asociacijos sukurtą „Nuotykių turizmo plėtros indeksą“ (*angl. Adventure Tourism Development Index*), kuris apima 10 kategorijų, t.y 1. Vyriausybės politika, remianti darnų vystymąsi; 2. Saugumas; 3. Gamtiniai ištekliai; 4. Sveikata; 5. Nuotykių ištekliai; 6. Verslumas; 7. Humanitarinė pagalba; 8. Infrastruktūra; 9. Kultūriniai ištekliai; 10. Nuotykių prekinis ženklas. Pasaulinio turizmo mastu pripažintas „Nuotykių turizmo plėtros indeksas“ nustatytomis kategorijomis leidžia išanalizuoti užsienio šalis, o gauti rezultatai kasmet pateikiami bendroje metinėje nuotykių turizmo ataskaitoje, kuriomis dažniausiai naudojasi pasaulio kelionių organizatoriai, kurdami ir siūlydami aktyvias turizmo paslaugas savo klientams pritaikius turimus nuotykių turizmo išteklius, kurie patrauklūs fiziškai aktyvaus turizmo plėtrai.

Fiziškai aktyvių turizmo kelionių rinkinių pasiūlos ir paklausos galimybės Lietuvoje

Fiziškai aktyvių kelionių organizatorių rinkinių pasiūlos analizė Lietuvoje. Norint išsiaiškinti Lietuvoje teikiamus fiziškai aktyvius kelionių rinkinius, svarbu išanalizuoti Lietuvos fiziškai aktyvaus turizmo pasiūlą.

Lietuvos fiziškai aktyvaus turizmo pasiūla darbe analizuojama dvejais aspektais: 1. Remiantis „Adventure Tourism Development Index“ kategorijomis analizuojami Lietuvos ištekliai; 2. Lietuvos kelionių organizatorių internetinių svetainių, teikiamų paslaugų analizė. Išanalizavus Lietuvos išteklius, galima teigti, kad Lietuvoje saugumas yra pakankamai didelis bei užtikrintas, kurį stiprina narystė NATO, ES bei JAV karinis buvimas Europoje ir jos regione.

Analizuojant gamtinius išteklius, kiekvienas Lietuvos regionas išsiskiria unikalia gamta, vandens telkiniais, reljefu, miškais bei lygumomis. Iš viso Lietuvoje yra **2756** ežerai, **1034** tvenkiniai, Lietuvos miškingumas užima 33,5 proc. (2017 m. duomenys) šalies. Taigi, Lietuva turi gausius gamtinius išteklius, kurie sėkmingai gali būti pritaikyti plėtojant fiziškai aktyvų turizmą.

Galima teigti, kad Lietuvoje, sveikatos paslaugų išsivystymo lygis yra gana aukštas, palyginti su kitomis valstybėmis iš 140 pasaulio valstybių, Lietuva užima 49 vietą, o sveiktos ir higienos išvystymo lygis- 18 iš 140 pasaulio šalių (Lietuvos sveikatos statistika, 2018).

Analizuojant nuotykių išteklius Lietuvoje 32 proc. sudaro plokščios lygumos, 18 proc. banguotos ir 50 proc. kalvotas reljefas. Kadangi, Lietuva negali pasigirti ypač stipriomis kalvotomis vietovėmis ir kalnų įvairove, vieni iš Lietuvos prioritetų- upės, ežerai, Baltijos jūra ir Kuršių marios. Sukūrus bei pritaikius vandens infrastruktūrą, sėkmingai gali būti vystomas vandens turizmas, o žemumos bei miškai (33,3 proc. teritorijos) sėkmingai gali būti išnaudojamos populiarėjančių žygių skatinimui, turizmo plėtrai Lietuvoje.

Analizuojant verslumą Lietuvoje, ekonominė aplinka yra palanki verslui, tačiau verslo plėtrą labiausiai riboja perkaitusi darbo rinka, nepakankamas reikiamos kvalifikacijos darbuotojų skaičius (Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai).

Kalbant apie humanitarinę pagalbą, Lietuvai, kaip pilnateisei ES valstybei narei ir tarptautinei donorei labai svarbu politiškai nors ir su nedidelėmis lėšomis, bet greitai ir laiku reaguoti į pagalbos prašymus ir būti matomai tarp kitų valstybės donorų (žr. 3 lentelę).

3LENTELĖ

LIETUVOS SUTEIKTA HUMANITARINĖ PAGALBA

2018	2017	2016	2015	2014
310 tūkst. eur.	203 tūkst. eur.	933.119,88 eur.	610. 869,47 eur.	370.305, 61eur.

Šaltinis: Sudaryta autorių, remiantis Vystomojo bendradarbiavimo departamento duomenimis

Kiekvienais metais Lietuvos suteikiamos humanitarinės pagalbos dydis yra ne vienodas, tačiau labai svarbu greitai reaguoti ir nukentėjusioms šalims pagelbėti prisidedant prie maisto, pilnavertės mitybos, sveikatos, pastogės, švarus vandens ir sanitarijos užtikrinimo.

Išanalizuota, kad Lietuvoje yra infrastruktūros įrenginių, kaip arenų, aikštynų, sporto salių, stadionų bei baseinų, taip pat išplėta turizmui palanki susisiekimo infrastruktūra. Kelių tinklas, jungiantis miestus, kurortus ir lankomus objektus (Lietuvoje yra **21324,85 km** valstybinių kelių, kurie skirstomi į tris kategorijas: magistraliniai, rajoniniai, krašto). Užsienio turistai gali atvykti per Vilniaus, Kauno ir Palangos oro uostus, Klaipėdoje esantis neužšalantis uostas priima ne tik krovininius laivus, bet ir kasmet vis daugiau kruizinių laivų su turistais iš viso pasaulio.

Analizuojant kultūrinius išteklius, Lietuvos kultūra yra savita net tik etnografiniais regionais (Aukštaitija, Dzūkija, Suvalkija, Žemaitija, Mažoji Lietuva), bet ir Lietuvoje saugomomis

teritorijomis, kuriuose sudarytos galimybės saugomos gamtos pažinimui, paukščių stebėjimui, nuotykiams.

(Baležentis, Žuromskaitė, 2012. p.4). Lietuva gali pasigirti ne tik nacionaliniais parkais, kurių yra 5, regioniniais parkais (30), bet ir savita lietuvių kalba, nacionaliniais patiekalais. Lietuvoje yra daug meno, istorijos muziejų, kurie mena gilią istorijos praeitį, o 7 UNESCO paveldai (Vilniaus senamiestis, Kuršių nerija, Kernavės archeologinė vietovė, Struvės geodezinis lankas, Kryždirbystė ir kryžių simbolika, Dainų Šventės tradicija, Lietuviškos sutartinės) garsina Lietuvą visame pasaulyje.

Prekinis turizmo ženklas yra vienas svarbiausių komponentų, kurį turistai mato viešojoje erdvėje rinkdamiesi savo kelionės kryptis, todėl prekinio ženklo tikslinga rinkodara yra neišvengiama. Svarbu, kad prekinio ženklu būtų pasakyta tai, ko galima tikėtis šalyje, o turistai susidomėję norėtų iš arčiau susipažinti su šalimi. Valstybinis turizmo departamentas (2018) teigia, kad sudominti užsienio turistą atvykti į Lietuvą ir pažinti šalį nėra taip paprasta, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Dabartinis prekinis ženklas „LITHUANIA. REAL IS BEAUTIFUL“ sukurtas, remiantis tikrais dalykais: maistu, gamta, bendravimu, kultūra.

Negalima sakyti, kad Lietuvoje nėra turizmo išteklių, kurie yra reikalingi fiziškai aktyviam turizmui, tačiau turimi ne tik gamtiniai, kultūriniai bet ir struktūriniai turizmo ištekliai nėra pilnai pritaikyti fiziškai aktyviam turizmui, todėl jo vystymas šalyje yra gana ribotas, o kelionių organizatoriai nesiūlo nišinių turizmo paslaugų rinkinių, kuriomis vis dažniau domisi turistai.

Analizuojant Lietuvos fiziškai aktyvių kelionių rinkinių pasiūlą toliau analizuojami Lietuvoje esantys kelionių organizatoriai, kurie teikia fiziškai aktyvų turizmą šalyje. Išanalizavus Valstybinio Turizmo Departamento (2018) kelionių organizatorių sąrašą, kuriame pateikti 245 kelionių organizatoriai nustatyta, kad Lietuvoje fiziškai aktyvaus turizmo paslaugas bei kelionės rinkinius, kurie yra orientuoti į atvykstanąjį bei vietinį šalies turizmą vykdo 14 kelionių organizatorių (VŠĮ „Jaunimo laisvalaikio tinklas“; UAB „Pabaltijo turas“; UAB „How2Travel“; VŠĮ „Kertam kampa“; UAB „Baltic Bike travel“; UAB „Discover Lithuania“; UAB „Boutique Travel“; MB „Upaitė“; Renatas Žyla; Zig Zag; Delta Tour; Pažink Tėvynę; UAB turizmo ir prekybos rūmai „Astrida“). Fiziškai aktyvūs turizmo kelionių organizatoriai toliau buvo analizuojami pagal siūlomus produktus bei kelionės rinkinius.

2 LENTELĖ
Kelionių organizatorių teikiamos fiziškai aktyvios paslaugos, kelionių rinkiniai

Kelionių organizatorius	Isteigimo metai	TEIKIAMAI FIZIŠKAI AKTYVŪS TURIZMO PRODUKTAI														Vieta	
		Vandens pramogos	kiekis	Dviračių turai	kiekis	Vandens turai	kiekis	Pėsčiųjų turai	kiekis	Oro pramogos	kiekis	Zemės pramogos	kiekis	Nuotykių parkai	kiekis		
1. MB „Upaitė“	2017	Jėgos aitvarų pamokos;	2 vnt.	1 d. dviračių maršrutas „Dar nematyta Rusnė.“	1 vnt.	Kelionė laivu „Vandens pramogos ir poilsis Nidoje“.	1 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	Klaipėdos apskritis, Ventė, Nemuno delta, Rusnė, Kintai,	
Vandens atrakcionai;	1 vnt.	Plaukimas baidarėmis	1 vnt.			-	-	-	-	-	-	-	-				
vandens slidės ir vandenlentės.	1 vnt.	-	-			-	-	-	-	-	-	-	-				
2. Renatas Žyla	2017	-	-	-	-	Kelionės vandens keliu, paties kurtu plaustu	10 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	Lietuvos upė (Nemunas, Kauno maršas)	
3. UAB „Europinė partnerystė“	2005	Individualių aktyvių pramogų organizavimas nuo A iki Z. Siūlo pramogas nuo vandens pramogų iki šio parašytu.														Visa Lietuva	
4. UAB „Boutique travel“	2008	-	-	Dviračių turai po Lietuva	5 vnt.	Plaukimas baidarėmis	4 vnt.	Žygis po pelkes	1 vnt.	Skrydžiai oro balionu	1 vnt.	-	-	-	-	Visoje Lietuvoje	
5. UAB „Delta tours“	1992	Siūlomos individualios sporto stovyklos														(Nenurodyta)	
6. UAB „Pažink tevyne“	2014	-	-	-	-	Naktinis plaukimas plaukais	1 vnt.	-	-	-	-	orientacinės varžybos	3 vnt.	Tanzanija	1 vnt.	Visa Lietuva	
7. UAB „Baltic bike travel“	2009	-	-	Turai pajūrio dviračių trasa	4 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Po visa Lietuva	
				Kurčių Nerija	2 vnt.												
8. UAB „Discover Lithuania“	2013	-	-	-	-	Plaukimas baidarėmis/kanojomis	1 vnt.	-	-	Šuolis parašytu	1 vnt.	Kartingai	1 vnt.	-	-	-	-
												Dažasvydis	1 vnt.				
												jodinėjimas	1 vnt.				
												Saudymas	1 vnt.				
9. UAB „Pabaltijo turas“	2016	-	-	Dviračių turai	4 vnt.	Nuotykių turas baidarėmis	1 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	Visa Lietuva	
10. UAB „Zig Zag travel“	1993	Stovyklos Lietuvoje (180 vnt.)															
11. UAB turizmo ir prekybos rūmai „Astrida“	1992	-	-	Dviračių turai	5 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kurčių Nerija, Vilnius, Iš Lietuvos į Kaimynines šalis
12. VŠĮ „Pietros projektų agentūra“	2009	-	-	-	-	Kelionė baidarė	1 vnt.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Upėmis: Ančia, Merkiu, Ūla, Jūra, Šalčia
13. VŠĮ „Jaunimo laisvalaikio tinklas“	2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Išgyvenimas bunkeryje	1 vnt.	-	-	-	-
												safaris	1 vnt.				
												Šaudymas iš ginklų	1 vnt.				
												Karo žaidimai	1 vnt.				
14. VŠĮ „Kertam kampas“	2010	-	-	Dviračių turai	(indivi dualūs)	Baidarių kelionės	(indivi dualūs)	Žygiai pėsčiomis	(indivi dualūs)	-	-	-	-	-	-	-	Visa Lietuva

*Šaltinis: sudaryta autorių

Daugelis kelionių organizatorių teikiami produktai neturi vienos lokacinės vietos, paslaugos yra teikiamos ar organizuojamos visoje Lietuvoje: įvairūs žygiai, plaukimas baidarėmis, kelionės dviračiais ir k.t, kurie apima plačią geografinę zoną. Iš kelionių organizatorių teikiamų paslaugų matoma, kad daugiausiai Lietuvoje vyrauja vandens turizmo kelionės (kelionės baidarėmis, kanojomis, plaustais) bei dviračių turizmas Lietuvoje. Lyginant su pasaulinėmis turizmo tendencijoms, Lietuvoje fiziškai aktyvus turizmas nėra populiarus. Iš didelio kelionių organizatorių sąrašo, tokias paslaugas pasiūlyti gali tik 14 kelionių organizatorių, kurie teikia fiziškai aktyvaus turizmo paslaugas turistams.

Fiziškai aktyvių kelionių organizatorių lyginamoji paklausos analizė Lietuvoje. Norint išsiaiškinti fiziškai aktyvaus turizmo paklausą Lietuvoje, atliktas kokybinis struktūrizuotas ekspertų interviu, kurio metu buvo apklausiami 14 kelionių organizatorių, kurie teikia fiziškai aktyvų turizmą vietiniams bei atvykusiems užsienio turistams Lietuvoje (žr. 3 lentelę).

3LENTELĖ

Kelionių organizatorių ekspertinio interviu kokybinė analizė

<i>KLAUSIMAS</i>	<i>DOMINUOJANTIS ASAKYMAS</i>
2. Teikiamų paslaugų analizė	Išanalizavus internetines kelionių organizatorių svetaines, ir teikiamus kelionės rinkinius, atsakymai sutampa su informacija internete.
3. Fiziškai aktyvaus turizmo infrastruktūra Lietuvoje	Lietuvoje visiškai nėra išplėta aktyvaus turizmo infrastruktūra.
4. Fiziškai aktyvių kelionių atsiradimo motyvai Lietuvoje.	Propaguojamas sveikesnis žmonių gyvenimo būdas bei užsienio šalyse vyraujančios naujausios turizmo tendencijos.
5. Fiziškai aktyvaus turizmo turistų segmentavimas pagal amžiaus grupes	Vidutinio amžiaus turistai bei senjorai.
6. Turizmo ištekliai, reikalingi fiziškai aktyviam turizmui vystyti.	Įrengtos bei atnaujinamos dviračių trasos; naujų maršrutų kūrimas; dviračių, baidarių nuomos punktai.
7. Užsienio šalių turistai, kurie išbandė fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje.	JAV, Vokietija, Lietuva, Prancūzija, Austrija, Šveicarija.
8. Kelionių organizatoriai, apie konkurentus.	Kelionių organizatoriai mano, kad Lietuvoje užtenka kelionių organizatorių, kurie teikia fiziškai aktyvias turizmo paslaugas.
9. Vietinių ir užsienių šalių pritraukimas išbandyti aktyvų turizmą.	Informacijos sklaida socialinėse medijose; naujų partnerių paieška ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas.
10. Iššūkiai, kurie tiesiogiai veikia fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje	Apgyvandinimo, maitinimo vietų maža pasiūla, sezoniškumas.
11. Fiziškai aktyvaus turizmo gerinimas Lietuvoje.	Infrastruktūros ir teikiamų paslaugų tobulinimas.

Šaltinis: sudaryta autorių

Analizuojant **teikiamas paslaugas** pastebima, kad kelionių organizatorių atsakymai lyginant su internete randama informacija yra vienoda. Vieni iš atsakiusiųjų teigė, kad teikiamas paslaugas ir keliones galima rasti jų oficialiuose tinklalapiuose, kiti įvardijo tas pačias paslaugas, kaip skelbiama jų oficialiuose tinklalapiuose. Galima daryti prielaidą, kad kelionių organizatorių oficialiuose tinklalapiuose pateikiama informacija apie siūlomus fiziškai aktyvaus turizmo teikiamus rinkinius yra teisinga ir lankytojai be didesnių pastangų gali rasti reikiamos bei aktualios informacijos.

Analizuojant **fiziškai aktyvaus turizmo infrastruktūros situaciją Lietuvoje** pastebėta, kad didžioji dauguma kelionių organizatorių atsakė, kad Lietuvoje nėra išplėta aktyvaus turizmo infrastruktūra, o labiausiai įvardijama problema- kokybiškų dviračių trasų, viešųjų tualetų nebuvimas, taip pat neišplėta vandens viešojo infrastruktūra, nes trūksta išlaipinimo vietų bei

ženklino. Apklaustieji kelionių organizatoriai vieningai pateikė, kad Lietuvoje fiziškai aktyvus turizmas tik mažais žingsniais ateina į turizmo rinką, todėl nenuostabu, kad infrastruktūra nėra tinkamai išplėta. Norint teikti fiziškai aktyvias keliones, reikia kurti bei gerinti esamą šalies aktyvaus turizmo infrastruktūrą, skatinti draugiškas aplinkai transporto priemonės propaguojant sveikesnę žmonių gyvenimo būdą ir keliavimą.

Apie *fiziškai aktyvių turizmo kelionių atsiradimą Lietuvoje* analizuota 4-uoju klausimu. Pasaulyje sparčiai populiarėjančios nišinės turizmo rūšys diktuoja naujas turizmo tendencijas bei formuoja naujus keliavimo įpročius. Turistai nori patirti naujų įspūdžių bei emocijų, todėl poilsines keliones turistai renkasi pakeisti į aktyvumą patirdami naujų emocijų bei gerindami sveikatą. Ši nuomonė labiausiai išsiskyrė iš apklaustųjų kelionių organizatorių, kad vis dažniau turistus žavi nauji neatrasti kraštai, kuriuose galima patirti naujų įspūdžių bei emocijų.

Apibendrinus kelionių organizatorių atsakymus pastebima, kad *fiziškai aktyviomis kelionėmis iš kelionių organizatorių naudojasi vidutinio amžiaus gyventojai bei senjorai*. Remiantis Molėtų rajono savivaldybės turizmo rinkodaros strategija (2015) naujausios pasaulio tendencijos teigia, kad išsivysčiusiose šalyse ilgėja gyventojų vidutinis amžius, todėl daugėja žmonių, turinčių daugiau laisvo laiko kelionėms ir galinčių didesnę dalį pajamų skirti turizmui, o ne pirmojo būtinumo išlaidoms. Galima daryti prielaidą, kad moksleiviai bei studentai fiziškai aktyvias keliones renkasi rečiau, ne tik dėl ilgėjančio vidutinio gyventojų amžiaus, bet ir dėl to, kad dažniausiai moksleiviai ir studentai yra priklausomi nuo tėvų ir neturi savo nuolatinių pajamų.

Organizuojant bei vykdant keliones, vienas iš svarbiausių elementų - turizmo išteklių. Išanalizavus kelionių organizatorių atsakymus, *svarbiausi fiziškai aktyvaus turizmo išteklių*, dviračių trasos, nauji maršrutai, nuomų punktai (dviračių, baidarių), kiti turizmo paslaugų teikėjai, kurie tinkamai siūlo ir teikia paslaugas (apgyvendinimas, maitinimas). Pastebima, kad daugiausia kelionių organizatorių teikia fiziškai aktyvų turizmą siūlydami keliones su dviračiais, todėl ir kelionių organizatorių atsakymai apie fiziškai aktyvaus turizmo išteklius daugiausiai susiję su dviračių kelionėmis.

7-uoju klausimu iš kelionių organizatorių norėta sužinoti, iš kokių užsienio šalių, turistai išbando fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje. Daugiausiai užsienio turistų, kurie renkasi fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje yra iš Europos šalių (Vokietija, JAV, Austrija, Šveicarija). Kai kurie kelionių organizatoriai išskiria ir Lietuvą, ir teigia, kad vietiniai šalies gyventojai, taip pat vis dažniau ir noriai stengiasi išbandyti populiarėjančią turizmo rūšį, patirdami naujų įspūdžių bei emocijų atrasdami savo kraštą keliaudami aktyviai.

Analizuojant ar *Lietuvoje yra pakankamas kelionių organizatorių skaičius*, atsakymai pasiskirstė nevienodai. Atliekant tyrimą ir išanalizavus Valstybinio turizmo Departamento (2018) pateiktą kelionių organizatorių sąrašą nebuvo išskirta, kurie kelionių organizatoriai teikia fiziškai aktyvų turizmą. Išanalizavus 245 kelionių organizatorių pastebėta, kad daugelis teikia kelias fiziškai aktyvias keliones, pavyzdžiui: slidinėjimo, keliones į nuotykių parkus, įvairias aktyvias pramogas. Tačiau negalima teigti, kad tokie kelionių organizatoriai teikia fiziškai aktyvų turizmą. Lietuvoje galima išskirti tik 14 kelionių organizatorių, kurie teikia bei plėtoja tik fiziškai aktyvaus turizmo keliones bei pramogas. Daugelis apklaustųjų kelionių organizatorių atsakė, kad Lietuvoje fiziškai aktyvių turizmo kelionių organizatorių užtenka, o keletas įvardijo ir priežastis. Kelionių organizatoriai nestebi kitų organizatorių veiklos, teikiamų produktų pasiūlos, kiti įvardijo, kad kelionių organizatorių užtenka, daugiau nereikia tam, kad neprasidėtų konkurencinė tarpusavio kova. Taip pat, buvo keli kelionių organizatoriai, kuriems į šį klausimą atsakyti buvo sunku, todėl galima daryti prielaidą, kad jie neseka aktyvaus turizmo situacijos Lietuvoje, nesigilina į vykstančius pokyčius ir nėra suinteresuoti didinti fiziškai aktyvaus turizmo paklausą.

Vietinių, o ypač užsienių šalių turistų pritraukimas vienas iš didžiausių iššūkių šalyje. Nors fiziškai aktyvus turizmas Lietuvoje pradeda dėti pirmuosius žingsnius, galima daryti prielaidą,

kad vyraujančios pasaulinės turizmo tendencijos ir populiarėjantis fiziškai aktyvus turizmas konkuruos su kitomis turizmo rūšimis ir Lietuvos turizmo sferoje. Apklausus kelionės organizatorius norėta išsiaiškinti, kokiomis priemonėmis ateityje siekiama pritraukti turistus, kad jie išbandytų aktyvų turizmą Lietuvoje. Daugelis kelionių organizatorių fiziškai aktyvų turizmą viešins ir skatins išbandyti socialinėse medijose. Tačiau kyla klausimas, ar kelionių organizatoriai pasieks savo tikslinį vartotoją, kurį sudomins savo siūlomais kelionių rinkiniais, ar ištransliuos siunčiamą žinią vartotojui- lieka klausimas. Kiti kelionių organizatoriai dalyvaus turizmo parodose viešindami siūlomas fiziškai aktyvias keliones, taip pat ieškos naujų užsienio partnerių.

Nuolat besikeičianti turizmo situacija tiek pasaulyje tiek Lietuvoje kelia įvairius iššūkius, su kuriais kelionių organizatoriai turi kovoti ir atrasti geriausius sprendimus. Norint išsiaiškinti su kokiais ***pagrindiniais iššūkiomis susiduria kelionių organizatoriai*** planuodami fiziškai aktyvias keliones, buvo užduotas klausimas, bei gauti kelionių organizatorių atsakymai. Didžioji dauguma kelionių organizatorių, kaip problemą pastebi apgyvendinimo, maitinimo įstaigų dideles kainas, arba tokių įstaigų pasiūlos trūkumą prie mažiau žinomų maršrutų bei infrastruktūros nebuvimas. Kadangi, beveik visos fiziškai aktyvios turizmo kelionės yra priklausomos nuo gamtos ir jos vykdomos atviroje lauko erdvėje, kelionių organizatoriai, kaip problemą taip pat įvardija sezoniškumą bei oro sąlygas. Nepaisant to, kad turistai nori naujų įspūdžių bei iššūkių reikia kurti naujus produktus pritaikytus įvairiems metu laikams ir taip suteikdami turistams patirti dar daugiau iššūkių bei emocijų ne sezono metu.

Fiziškai aktyvaus turizmo kelionių organizatoriai norėdami pasiekti geriausius veiklos rezultatus, nuolat privalo rūpintis ***teikiamų kelionių rinkinių kokybe bei nuolat siekti jų gerinimo***. Kelionių organizatoriai į aktyvaus turizmo situacijos gerinimą žiūrėjo ne tik iš savo pusės, bet iš visos Lietuvos turizmo pozicijos. Vienareikšmiškai reikalingas turizmo infrastruktūros gerinimas; reklaminė sklaida, pirmiausia valstybės lygmeniu bei kelionių organizatorių iniciatyva; viešojo sektoriaus bendradarbiavimas, tam kad būtų sukurta vieninga Lietuvos fiziškai aktyvaus turizmo sistema. Vienas iš kelionių organizatorių pateikė, kad reikalinga aktyvaus turizmo vystymo strategija, tam kad būtų numatytos pagrindinės sritys, išsikeliami tikslai bei prioritetai bei Lietuvos fiziškai aktyvaus turizmo viešinimas užsienio turizmo rinkose.

Atlikus ekspertų apklausos analizę ir apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad daugelis kelionių organizatorių fiziškai aktyvias turizmo keliones vykdo ir plėtoja visoje Lietuvoje. Tyrimas atskleidė, kad Lietuvoje fiziškai aktyvaus turizmo infrastruktūra nėra pritaikyta ir optimaliai išnaudota plėtojant fiziškai aktyvaus turizmo rūšį. Pastebimas dviračių takų, įvairaus ženklavimo upėse, dviračių takuose trūkumas, mažesniuose Lietuvos miestuose bei miesteliuose taip pat susiduriama su kompetentingų darbuotojų trūkumu bei užsienio kalbų nemokėjimu. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad ne visi kelionių organizatoriai yra susipažinę su aktyvaus turizmo sąvoka ir sudedamaisiais komponentais, nes atsisakiusių dalyvauti tyrime priežastys buvo skirtingos. Vieni kategoriškai nenorėjo dalyvauti ir viešai teikti informacijos, kiti teigė, kad jų siūlomos kelionės neatitinka darbo tyrimo, treči, kad fiziškai aktyvių turizmo kelionių rinkinių turi nedaug ir nemano, kad teikia fiziškai aktyvų turizmą, o ketvirtai sakė, kad per sudėtinga atsakyti į klausimus nes jie nėra išsiskyrę fiziškai aktyvių paslaugų, o jas pateikia, kaip kombinuotas su kitomis programomis, todėl atsisakė dalyvauti tyrime.

IŠVADOS

Atlikta literatūros analizė, internetinių svetainių analizė ir kiekybinis ekspertų interviu metodas leidžia teigti, kad Lietuvoje fiziškai aktyvaus turizmo kelionių rinkinių pasiūla ir paklausa yra tik pirminėje stadijoje.

1. Atlikus pasirinktus tyrimo metodus, rezultatai leidžia daryti šias išvadas, kad fiziškai aktyvus turizmas Lietuvoje susiduria su terminologijos problema. Mokslinės literatūros analizė rodo, kad nėra vieno apibrėžimo fiziškai aktyvaus turizmo sąvokai nusakyti.
2. Dėl motorizuoto transporto priemonių naudojimo, naujausių technologijų naudojimo fizinis aktyvumas žmonių gyvenime mažėja. Tačiau populiarėjantis aktyvus turizmas suteikia palankias sąlygas išsaugoti fizinį aktyvumą keliaujant aktyviai.
3. Dabartinis fiziškai aktyvus turistai iš aktyvių kelionių tikisi fizinių-kultūrinių iššūkių, naujų patyrimų bei atradimų, savęs įveikimo bei pažinimo. Galima daryti išvadą, kad fiziškai aktyvus turistai pasirinkdami fiziškai aktyvią kelionę tikisi iššūkių, emocijų, o kelionių organizatoriai stengiasi įgyvendinti turistų lūkesčius apjungdami visus komponentus (gamta, kultūra, aktyvi veikla) taip, kad komponentai veiktų kaip vienas.
4. Analizuojant fiziškai aktyvaus turizmo pasiūlą Lietuvoje pastebėta, kad pasiūla gali būti lengviau išmatuojama naudojant reitingavimo sistemą *Adventure Tourism Development Index*. Išanalizavus Lietuvą, pagal 10 indekso kategorijų galima pamatyti esamą Lietuvos turizmo situaciją, o remiantis gautais duomenimis kelionių organizatoriai gali kurti, pritaikyti bei siūlyti fiziškai aktyvius turizmo rinkinius šalyje.
5. Kelionių organizatorių sąrašo analizė atskleidė, kad fiziškai aktyvų atvykstanąjį ir vietinį turizmą Lietuvoje iš 245 kelionių organizatorių teikia tik 14 kelionių organizatorių. Tai nedidelė dalis kelionių organizatorių, kurie plėtoja pasaulyje sparčiai populiarėjantį fiziškai aktyvų turizmą.
6. Ekspertų nuomone, fiziškai aktyvus turizmas Lietuvoje yra tik pirminėje stadijoje. Pagrindinės problemos su kuriomis susiduria kelionių organizatoriai- fiziškai aktyvaus turizmo infrastruktūros nebuvimas, apgyvendinimo bei maitinimo vietų trūkumas mažesniuose miestuose, miesteliuose, sezoniškumas. Didžioji dalis kelionių organizatorių taip pat teigia, kad kelionių organizatorių, kurie teikia fiziškai aktyvų turizmą Lietuvoje pilnai užtenka ir daugiau jų nereikia, o pagrindinis įvardijamas aspektas- tarpusavio konkurencinė kova.
7. Pasiūlymai formuojami atsižvelgiant į teorinėje dalyje analizuotus mokslinius straipsnius ir tyrimo dalyje gautus rezultatus. Norint, kad Lietuvoje fiziškai aktyvaus turizmo plėtra būtų sėkminga būtina sukurti įstatyminę bazę, kuri apibrėžtų ir koordinuotų fiziškai aktyvaus turizmo veiklą. Norint išspręsti apgyvendinimo, maitinimo vietų trūkumą, reikia skatinti vietinių gyventojų bendruomenių bendradarbiavimą su turizmo įstaigomis. Vietinių gyventojų svetingumas, ne tik spręstų apgyvendinimo, maitinimo įstaigų problemą, bet sukupta vietinių gyventojų patirtis leistų labiau pažinti šalies kultūrą, tradicijas bei papročius. Tam kad fiziškai aktyvus turizmas Lietuvoje susilauktų didesnio susidomėjimo būtina plėsti fiziškai aktyvaus turizmo rinkinių pasiūlymą teikiant paslaugas ir ne sezono metu.

LITERATŪRA

1. „Dėl Lietuvos turizmo rinkodaros 2016–2020 metų strategijos patvirtinimo“. 2015. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. Gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/Turizmas/Rinkodaros%20strategija.pdf>
2. Adventure Travel Trade Association. 2019. Adventure travel Index 2018. interaktyvus]. [žiūrėta 2019 m. balandžio 16 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.travelnews.ch/files/news/2018/05A/05E/Intrepid%20Adventure%20Index%202018.pdf>>.
3. Armaitienė A. 2009. Turizmo terminų žodynas. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 165 p. ISBN 978-5-420-01644-21.
4. Baležentis A. 2012. Turizmo vadyba: tarptautinio turizmo administravimo įvadas: mokomasis leidinys. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. 190 p. ISBN 9789955194675.
5. Grecevičius P., Armaitienė A. Turizmas: vadovėlis. 2002. Kaunas: Kauno kolegijos leidybos centras. 320 p. ISBN 9955936630.
6. Klaipėdos miesto turizmo rinkodaros ir komunikacijos 2016-2020 m. strategija. 2015. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: failas PDF formatu.
7. Kubertavičienė R., 2005. Kelionių sudarymas: mokymo priemonė skiriama aukštųjų mokyklų studentams, dėstytojams, kelionių operatoriams, kelionių vadovams, turizmo įmonių vadovams ir visiems besidomintiems turizmo organizavimo klausimais. Vilnius: Agora. 207 p. ISBN 9986633699.
8. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas. 2019. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. kovo 19 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F0E2E67B1F2F/asr>>.
9. Lietuvos sveikatos apsaugos ministerija. 2018. Lietuvos sveikatos statistika 2017. [interaktyvus]. [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Statistikos/LT_sveik_stat_health/Lietuvos_sveikatos_statistika_2017_2.pdf>.
10. Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programa. 2014. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2019 m. balandžio 16 d.]. Prieiga per internetą: <<https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAP/TAPIS.210039/>>.
11. Pasaulio sveikatos organizacija. 2010. Pasaulio sveikatos organizacijos fizinio aktyvumo rekomendacijos įvairioms amžiaus grupėms. [interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.smlpc.lt/media/media/PSO%20BENDROSIOS%20FA%20REKOMENDACIJOS.pdf>>
12. Radzevičienė L. 2016. Paauglių fizinis aktyvumas ir sveikata: mokslo studija. Kaunas: Vitae Litera. 275 p. ISBN 9786094542251.
13. Stulpinaitė J. 2012. Turizmo pagrindai: mokomoji knyga. Šiauliai: Šiaulių valstybinė kolegija. 197 p. ISBN 9786094150623.
14. UNWTO Tourism Highlights 2018 Edition. 2018. [interaktyvus]. [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>>.
15. Vaškaitis. E. 2012. Fiziškai aktyvių pramogų plėtros galimybės sveikatingumo turizmo kontekste. Nacionalinės mokslinės – praktinės konferencijos medžiaga. ISBN 978 – 9986 – 31 – 355 – 7.

SUPPLY AND DEMAND ANALYSIS OF PHYSICALLY ACTIVE TRAVEL PACKAGES IN LITHUANIA

Lec. Edgaras Vaškaitis, Laura Piešinaitė

Klaipėda University, Faculty of Health Sciences, Department of Recreation and Tourism

edgaras.vaskaitis@gmail.com; l.piesinaite@gmail.com

SUMMARY

In the article analyzes supply and demand of physically active travel packages in Lithuania. Relevance of the topic, the problem is also presented, the objective, tasks, object of the research, methodology of the research and the obtained results are presented.

The first part of the paper work analyzes the concept and its peculiarities of the active tourism, the concept of physically active travel packages, discussed tourism resources, which are needed to expand the physically active tourism, discussed theory aspects of tourism supply and demand. At the second part of the work, performed of the tour operator 's websites, the services they provide, and the expert interview of the structures.

Summarizing the results of the research, it can be stated that physically active travels in Lithuania are at the first grade and take just first steps at Lithuania tourism sphere. Only few travel organizer is can offer physically active travels, the resources of nature in Lithuania and infrastructure are not adopted to expand physically active tourism, also there is not much information and coordination from local government.

Key word: Physically active tourism, physically active tourism packages, physical activity.